
[2002-9-RE](#)

CAUSA 2002-9-RE

Número de registre: 273-2002. Recurs d'empara

SENTÈNCIA DEL DIA 27 DE GENER DEL 2003

BOPA núm. 8, del 29 de gener del 2003

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el 14 d'octubre del 2002 per la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència de l'11 de juliol del 2002, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se produït una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en dret i del dret a la defensa, reconeguts als articles 10.1 i 10.2 de la Constitució, i atès que sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui "dictar sentència atorgant l'empara constitucional en el sentit sol·licitat en el cos de l'escrit, declarant la lesió dels drets fonamentals invocats, anul·lant la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra recaiguda l'11 de juliol del 2002 en la causa civil TSJC-053/02, retrotraient els autes en el moment anterior al pronunciament de la sentència per tal que en dicti d'altra sense lesió dels drets fonamentals", i també sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui acordar la suspensió de l'execució de la sentència esmentada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal, del 30 d'octubre del 2002;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 29 de novembre del 2002, que va admetre a tràmit el recurs d'empara interposat per la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 de desembre del 2002, per la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 de desembre del 2002, per la representació processal del Sr. Jozef Weitman;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per ambdues parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Philippe Ardant;

Antecedents

Primer

El Sr. Jozef Weitman, empresari diamantista, va demanar al Banc Internacional d'Andorra, SA, la garantia d'un pagament en una transacció de compravenda, i després de rebre'n, suposadament, la confirmació via telefònica, el 28 de maig de 1993, va lliurar, també suposadament, els diamants al comprador en la seva oficina de Bèlgica per un valor de 150.000 dòlars americans. El Sr. Jozef Weitman no va percebre el preu de la venda, ja que l'avís de transferència del banc del comprador va ser efectuat per tèlex sense clau i va resultar ser fals.

El 26 de novembre de 1999, el Sr. Jozef Weitman va formular una demanda en judici verbal civil, pel

procediment ordinari, per reclamar la quantitat, contra el Banc Internacional d'Andorra, SA, mitjançant la qual sol·licitava que se'l condemnés a pagar la quantitat de 150.000 dòlars americans, amb els seus interessos legals i les seves costes.

Segon

El 4 de febrer del 2002, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va considerar que “del conjunt de la prova realitzada no queden provats els fets al·legats en la demanda, ni la manca de professionalitat o diligència de Banc Internacional d'Andorra, SA quan a l'agent correspon la càrrega de la prova, perquè “Incumbit probatio qui dicit non quin negat” (Digest 22,32)”.

Per consegüent, la Secció Civil de la Batllia va desestimar la demanda del Sr. Jozef Weitman, va absoldre l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, de les pretensions del demandant i va imposar a la part agent el pagament de les costes judicials causades, inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

Tercer

El recurrent va interposar recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, l'11 de juliol del 2002, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava el recurs, ja que “sembla prou clar que si el banc manifesta via telefònica al seu client que havia rebut el tèlex, podia el client confiar de forma raonada que el banc havia rebut el tèlex en les condicions convingudes per a garantir de forma escaient el seu dret de crèdit. Així ho imposa el principi general sobre interpretació de les declaracions de voluntat receptícies, en les quals la voluntat interna de la part declarant, en el cas del recurs el banc, no es pot imposar al sentit que li atribueix el destinatari de la declaració de voluntat si en atenció a les circumstàncies concurrents així ho havia d'entendre el destinatari o, també, si així ho podia entendre el destinatari de la declaració de voluntat segons els principis de la bona fe contractual (...) des d'aquesta perspectiva, doncs, s'ha d'apreciar que en l'actuació del banc envers el seu client apareix un component de culpabilitat, per haver fet unes manifestacions que de forma objectiva podien fer creure al destinatari de la seva declaració de voluntat que podia lliurar els diamants sense cap mena de risc amb referència al seu crèdit derivat del contracte de compravenda”.

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va considerar, per tant, que l'entitat bancària havia incorregut en una manca de diligència en el compliment de les seves obligacions envers el seu client, i va condemnar-la a pagar al Sr. Jozef Weitman la quantitat de 150.000 dòlars americans amb els seus interessos legals des de la data de la contesta de la demanda i a la part apel·lant les costes de la segona instància.

Quart

El 26 de juliol del 2002, l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència de l'11 de juliol del 2002 de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia per considerar que se li havia vulnerat el dret a la jurisdicció.

Cinquè

El 19 de setembre del 2002, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions atès que "la manca en la sentència d'apel·lació d'un pronunciament concret sobre la prescripció equival a la seva desestimació, especialment si no s'oblida que l'excepció de prescripció no va ésser mai al·legada de forma directa i concreta i que es va al·legar en uns moments en els quals deixava en una més que possible indefensió a la part adversa" i que "en base a les al·legacions de la mateixa part i a les proves practicades que s'han examinat i apreciat en la seva globalitat, s'arriba a la conclusió que el banc va actuar de forma negligent en les relacions que havia establert amb el seu client, aquesta apreciació de la Sala no determina una vulneració del dret a la jurisdicció, sinó una solució fonamentada en dret contrària a les pretensions d'una de les parts litigants, que és una cosa molt diferent".

Sisè

El 14 d'octubre del 2002, la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, va presentar recurs d'empara contra la sentència de l'11 de juliol del 2002, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per haver-se produït una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en dret i del dret a la defensa, reconeguts als articles 10.1 i 10.2 de la Constitució.

En el seu escrit de recurs d'empara, en primer lloc, la representació processal del recurrent fa una defensa de la necessitat d'una cassació o d'un procés extraordinari de revisió en matèria processal en cas de vulneració del dret a la jurisdicció.

En segon lloc, considera que la sentència objecte de recurs, com que no aprecia la prescripció de l'acció, va vulnerar el dret a obtenir una resolució jurídicament fonamentada en dret i a la defensa de l'entitat bancària recurrent. Efectivament, el recurrent recorda que "A Andorra, no havent-hi una

solució de dret processal positiu modern, atès que no existeix dret mercantil amb entitat pròpia com en els ordenaments del nostre entorn, aquesta Sala del TSJA ha desenvolupat en els darrers anys una doctrina jurisprudencial sobre la prescripció en matèria mercantil que indica que les obligacions i les accions que en deriven en dita matèria prescriuen en el **termini de tres anys**, adaptant-se així a les necessitats pròpies de la societat andorrana dels nostres temps” i que la prescripció “es pot al·legar en qualsevol estat del litigi, encara que no s’hagués al·legat en el seu inici”. (Codi 8,36,8). “Així doncs, en aplicació de la jurisprudència, avui ja àmplia i plenament consolidada, en matèria de prescripció derivada de les relacions mercantils, l’acció exercitada pel senyor Weitman contra el meu principal, al mes de novembre de 1999, data de presentació de la demanda, ja estava prescrita per haver transcorregut més de 4 anys des de l’última negociació intervinguda entre les parts, al juliol de 1995. I sobre aquest punt la sentència de la Sala Civil de data 11 de juliol d’enguany no hi aplica cap argumentació de dret, no havent doncs resolt al respecte i havent ignorat la que entenem que era la seva doctrina dominant. I això consisteix principalment, en la nostra opinió, la lesió del dret a la jurisdicció –manca de fonamentació i indefensió- en relació a la qüestió de la prescripció de la demanda”.

En tercer lloc, l’entitat bancària Banc Internacional d’Andorra, SA, manifesta que va requerir al demandant de provar “el lliurament de les mercaderies, el preu que havia de ser-li abonat i l’entaulament d’accions civils o fins i tot penals contra el seu client i/o contra l’entitat d’estalvi Cariplo. Cap d’aquests extrems ha seguit la més mínima activitat probatòria i, per tant, la falta absoluta de prova sobre el punt central de la sentència –la indemnització equivalent al preu que hauria d’haver rebut el demandat- suposa també vulneració al principi probatori i de contradicció inherents al dret a la defensa i per tant lesió del dret a la jurisdicció”.

Per acabar, el recurrent demana que es dicti sentència “atorgant l’empara constitucional en el sentit sol·licitat en el cos de l’escrit, declarant la lesió dels drets fonamentals invocats, anul·lant la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d’Andorra recaiguda l’11 de juliol del 2002 en la causa civil TSJC-053/02, retrotraient els autes en el moment anterior al pronunciament de la sentència per tal que en dicti d’altra sense lesió dels drets fonamentals”, i també sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui acordar la suspensió de l’execució de la sentència esmentada.

Setè

El 30 d’octubre del 2002, el Ministeri Fiscal va presentar el seu informe en què considerava que “del contingut de l’escrit de recurs se’n desprèn sens dubte que sota una pretesa lesió dels drets reconeguts en l’article 10 de la Constitució, pretén el recurrent convertir el recurs d’empara constitucional en una instància cassacional o tercera instància, no essent aquesta la funció del recurs d’empara tal com té reconegut reiteradament aquest M. I. Tribunal”. El recurrent no pot aduir que el Tribunal Constitucional hagi canviat la seva jurisprudència (causa 2001-3-RE) i s’autoritzi a examinar de manera detallada “la causa civil d’autes”, perquè no és cert, ni que “li hauria produït indefensió la manca en el dret andorrà d’una instància cassacional, pretenent que aquesta mancança li sigui suplida per aquest Alt Tribunal”.

Per consegüent, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit per manca manifesta de contingut constitucional del recurs d'empара presentat per l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA.

Vuitè

Mitjançant aute del 29 de novembre del 2002, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit el recurs d'empара 2002-9-RE i mitjançant providència de la mateixa data, es va trametre la causa a les parts perquè formulessin les al·legacions corresponents.

Novè

L'11 de desembre del 2002, la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA va presentar davant el Tribunal Constitucional un escrit d'al·legacions en el qual discrepava amb les manifestacions formulades pel Ministeri Fiscal en el seu informe i reiterava substancialment el contingut de l'escrit de recurs d'empара.

Desè

L'11 de desembre del 2002, la representació processal del Sr. Jozef Weitman va presentar davant el Tribunal Constitucional un escrit d'al·legacions mitjançant el qual manifestava que "no procedeix donar l'empара sol·licitada al recurrent puix que els motius al·legats per a la dita petició no tenen cap mena de contingut constitucional".

Pel que fa a la prescripció de l'acció, aquesta part considera que no hi ha hagut vulneració del dret a la jurisdicció per manca de fonamentació de la sentència de la Sala Civil sobre aquest punt "quan no ha interposat cap excepció de prescripció de l'acció, ni en deguda i legal forma ni de cap altra manera; i quan en referir-se al tema de la prescripció ho fa tard, de passada, de forma confusa, sense cap mena de fonamentació jurídica i sempre deixant la seva apreciació al lliure criteri de la Sala Civil, per entendre que era procedent la seva apreciació d'ofici".

Pel que fa a la manca absoluta de prova en relació amb el lliurament de la mercaderia, la

representació processal del Sr. Jozef Weitman assenyala que “figura provat en autes que el Sr. Weitman manté relacions comercials continuades amb algunes empreses espanyoles des de fa molts anys, que gaudeix de gran prestigi dins del món diamantari, que aquestes relacions sempre han estat del tot satisfactòries, tractant-se d’una persona seriosa, diligent i en el qual tenen dipositada absoluta confiança” i afegeix que “la pretesa manca absoluta de prova no és res més que una valoració de la prova per part de la Sala Civil que condueix al dit M.I. Tribunal a dictar una resolució contrària als interessos de l’entitat bancària recurrent en empara”. A més a més, la Secció Civil del Tribunal de Batlles “admeté com a fet provat i no discutit per les parts que el dia 28 de maig de 1993 el senyor Weitman va entregar diamants al Sr. Scarpa per un import de 150.000 \$ i que aquests diners mai els ha cobrat”. I, aquesta part recorda que el Tribunal Constitucional no és competent per valorar la prova efectuada pels tribunals ordinaris.

Per acabar, la representació processal del Sr. Jozef Weitman sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència desestimant totalment el recurs d’empara interposat i que condemni al recurrent a pagar les costes, inclosos els honoraris d’advocat d’aquesta part.

Onzè

Amb dates 27 de desembre del 2002, el Ministeri Fiscal, 2 de gener del 2003, la representació processal del Sr. Jozef Weitman, i 15 de gener del 2003, la representació processal de l’entitat bancària Banc Internacional d’Andorra, SA, van formular escrits de conclusions en què reiteren substancialment tot allò que fou al·legat i argumentat en els escrits precedents presentats davant del Tribunal Constitucional.

Fonaments jurídics

Primer

En primer lloc, pel que fa a la forma de l’escrit de recurs d’empara, cal remarcar que no s’impugna expressament l’aute de desestimació de l’incident de nul·litat d’actuacions quant als efectes processals de la interposició del recurs d’empara i de la seva tramitació posterior, l’incident de nul·litat d’actuacions assumeix el mateix paper que el procediment urgent i preferent al qual es refereix l’article 88.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. És a dir, els termes del procés d’empara vénen fixats per aquells que es determinen en aquest incident de nul·litat i, en conseqüència, és contra l’aute que resol l’incident esmentat que ha de dirigir-se el recurs d’empara.

Tanmateix, apareix objectivament que tota l'argumentació de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, presentada davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia qüestiona clarament i directament no només la sentència de l'11 de juliol del 2002 que contestava l'apel·lació del Sr. Weitman, sinó també l'auto del 19 de setembre del mateix any, pronunciada en relació amb l'incident de nul·litat d'actuacions. A més, la demanda de recurs d'empara només té sentit en la mesura que tendeix a l'anul·lació del conjunt del procés davant el Tribunal Superior de Justícia. Per consegüent, hem de considerar que l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA ha volgut recórrer el procediment en el seu conjunt.

Segon

Pel que fa al fons de la demanda en empara, d'una banda, l'entitat bancària recurrent al·lega que la impossibilitat d'interposar un recurs contra la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, de l'11 de juliol del 2002, amb què es va trobar a causa de la manca en dret andorrà d'un recurs especial de cassació contra les decisions del Tribunal Superior de Justícia esmentades, havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, d'altra banda, l'havia obligat a presentar un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, recurs que, a més a més, estimava no adient.

Aquest argument ha de ser rebutjat; perquè no correspon a aquest Tribunal Constitucional examinar una pretesa vulneració del dret a la jurisdicció originada per l'absència en dret andorrà d'un recurs de cassació contra les decisions del Tribunal Superior de Justícia. Al capdavall, la mateixa recurrent reconeix que la qüestió només podia ser resolta de lege ferenda.

Tercer

Aquest primer argument inspira, no gensmenys, la prossecució de les pretensions de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA, que aparenta considerar el Tribunal Constitucional com una jurisdicció de cassació.

Efectivament, l'entitat bancària recurrent exposa que el Tribunal Superior de Justícia hauria vulnerat l'article 10 de la Constitució perquè no va tenir compte de l'argument sobre la prescripció de l'acció del Sr. Jozef Weitman. Tanmateix, es comprova que aquest argument va ser desestimat dues vegades per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. Una primera vegada per la sentència de l'11 de juliol del 2002, quan havia estat plantejat de manera evasiva i indirecta (la recurrent ho havia deixat "a l'apreciació del Tribunal"). I, una segona vegada, de manera particularment desenvolupada, per la sentència del 19 de setembre del 2002 que resolva l'incident de nul·litat d'actuacions interposat per l'entitat bancària esmentada. L'apreciació efectuada pel Tribunal

Quart

D'altra banda, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia ha estimat, tant en la sentència de l'11 de juliol del 2002 com en l'aute del 19 de setembre del 2002, que l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA havia comès una negligència o una manca de diligència en l'execució de les seves obligacions contractuals envers el Sr. Jozef Weitman. Aquesta apreciació està motivada de manera detallada i per consegüent no pot ser considerada arbitrària. Tampoc pot, doncs, ser discutida davant el Tribunal Constitucional; com que la falta és apreciada sobiranament pels jutges del fons, s'ha de considerar que ha estat demostrada.

Cinquè

L'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA havia plantejat una altra qüestió: la del perjudici realment sofert pel Sr. Jozef Weitman. Primerament, davant la Batllia, de manera difosa i a vegades dubitativament. Així mateix, el Tribunal de Batlles va considerar que no hi havia contestació sobre aquest punt, sense donar-li una importància particular, atès que va considerar que no hi havia cap negligència per part de l'entitat bancària, aquesta manca de negligència permetia per si mateixa fonamentar la decisió que rebutjava l'acció del Sr. Jozef Weitman i estimava les pretensions de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA.

Com que el Sr. Jozef Weitman va apel·lar davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia la sentència del Tribunal de Batlles del 4 de febrer del 2002, la representació processal de l'entitat bancària, tot i reproduir l'argumentació sobre la manca de negligència per part seva, reprèn de manera més clara i precisa la qüestió del perjudici. Efectivament, remarca que el Sr. Jozef Weitman no havia instat cap acció contra el Sr. Scarpa, el comprador, que els autes no contenien tampoc cap prova del lliurament efectiu dels diamants, ni tampoc cap prova del valor dels diamants vertaderament lliurats. El buit dels autes en relació amb aquest punt i la manca d'aquestes proves, posaven en dubte, segons l'entitat bancària, l'existència mateixa de l'operació de lliurament dels diamants, és a dir, l'existència d'un perjudici per al Sr. Jozef Weitman.

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, sense entrar en aquest aspecte del litigi, va estimar en la sentència de l'11 de juliol del 2002 que "l'única qüestió que realment planteja el recurs d'apel·lació, no és altra que determinar si el Banc Internacional, SA va actuar de forma negligent en el compliment de les obligacions que havia assumit en front el seu client". Així doncs, la Sala Civil es va pronunciar únicament en relació amb el caràcter culpós del comportament de l'entitat bancària, sense qüestionar, com demanava aquesta part, l'existència del perjudici sofert pel Sr. Jozef

Weitman o sobre el seu quantum.

En el marc de l'incident de nul·litat d'actuacions, la Sala Civil tampoc va contestar vertaderament aquesta al·legació de l'entitat bancària que reiterava les seves conclusions anteriors sobre la manca absoluta de proves que permetessin justificar la seva condemna. En l'aute del 19 de setembre del 2002, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va declarar mitjançant una fórmula general que havia conclòs "en base a un examen global de totes les proves que s'havien practicat en la primera instància i en base també als escrits d'al·legacions de les mateixes parts litigants". D'altra banda, la Sala Civil raona exclusivament dins la perspectiva de l'apreciació de la diligència de l'entitat bancària en el compliment de les seves obligacions envers el seu client. Efectivament, aquí situaríem "la fonamental línia de defensa del banc", oblidant el fet que aquest havia plantejat també la manca de proves relatives a la realitat del perjudici sofert pel Sr. Jozef Weitman.

En definitiva, això posa de manifest que la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia només ha efectuat un "examen global" de les proves i que es va basar, sense cap altra precisió, "en els escrits d'al·legacions de les mateixes parts litigants", però sense evocar en cap moment, com ho demanava clarament l'entitat bancària, la pretensió relativa a la realitat del perjudici. Ara bé, tractant-se d'un aspecte tan fonamental com el de la realitat del perjudici -ja que l'existència d'una falta no és suficient, perquè per declarar la responsabilitat també cal que existeixi un perjudici cert- era indispensable que el Tribunal es pronunciés, com ho demanava l'entitat bancària, sobre la realitat o la certesa del perjudici en aquest cas.

Per consegüent, aquest Tribunal estima que la sentència de l'11 de juliol del 2002 i l'aute del 19 de setembre del mateix any de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, en no examinar una al·legació de la recurrent, quan la resposta d'aquesta qüestió era determinant per l'apreciació de la responsabilitat de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA no han respectat l'article 10 de la Constitució pel que fa als drets a un procés degut i a una decisió fonamentada en dret. Aquesta omisió lleva, efectivament, qualsevol coherència a les decisions de la Sala Civil esmentades.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

Estimar parcialment el recurs d'empara 2002-9-RE, interposat per la representació processal de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA contra la sentència de l'11 de juliol del 2002, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

1. Anul·lar la sentència de l'11 de juliol i l'aute del 19 de setembre del 2002, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar l'obligació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de pronunciar-se sobre l'al·legació de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA relativa a les proves per establir, si s'escau, el perjudici sofert pel Sr. Jozef Weitman.

Tercer

Publicar la present sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a les representacions processals de l'entitat bancària Banc Internacional d'Andorra, SA i del Sr. Jozef Weitman, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 27 de gener del 2003.

Miguel Herrero de Miñón

Philippe Ardant

President

Vicepresident

Miguel Ángel Aparicio Pérez Pere Vilanova Trias

Magistrat

Magistrat